

Euskararen egoera gaur: zer diote datuek?

Erudio, 2023-10-04

Iñaki Iurrebaso Biteri

iurrebaso@uema.eus

1. Iturriak

2. Euskararen egoera
datuen argitan

3. Ondorioak

1.-

Iturriak

Zeharkako iturrien lanketa:

- Biztanleria-zentsuak EAEn (1981-2021) eta NFKn (1986-2021)

- Erabileraren kale-neurketak (1989-2021)

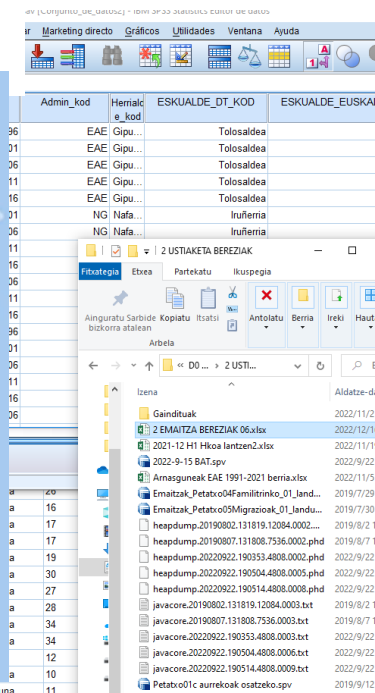
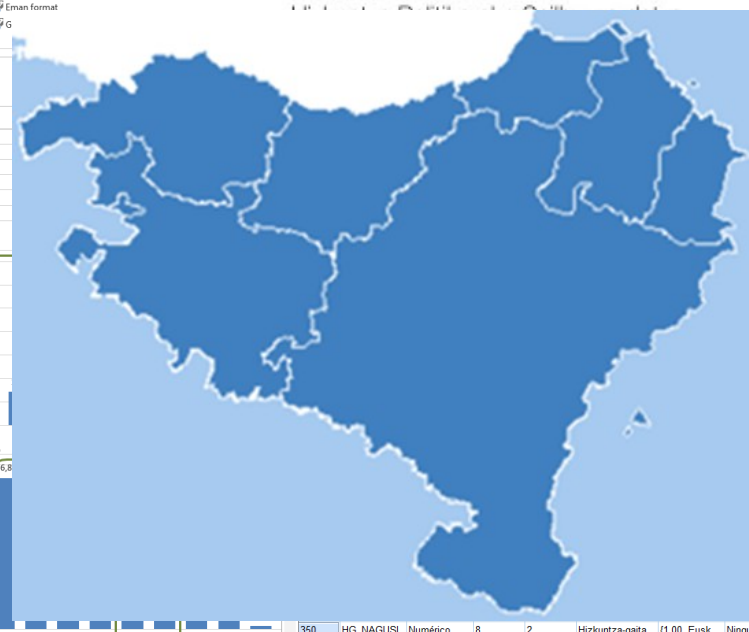
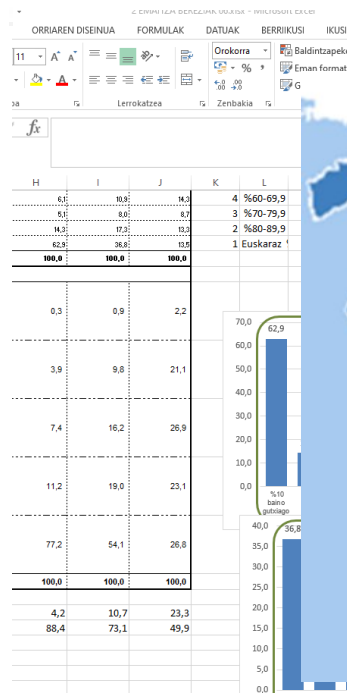

- EH-ko Inkesta soziolinguistikoak (1991-2021)

EUSKO JAURLARITZA
GOBIERNO VASCO

HEZKUNTZA, HIZKUNTZA POLITIKA
ETA KULTURA SAILA

1. Iturriak

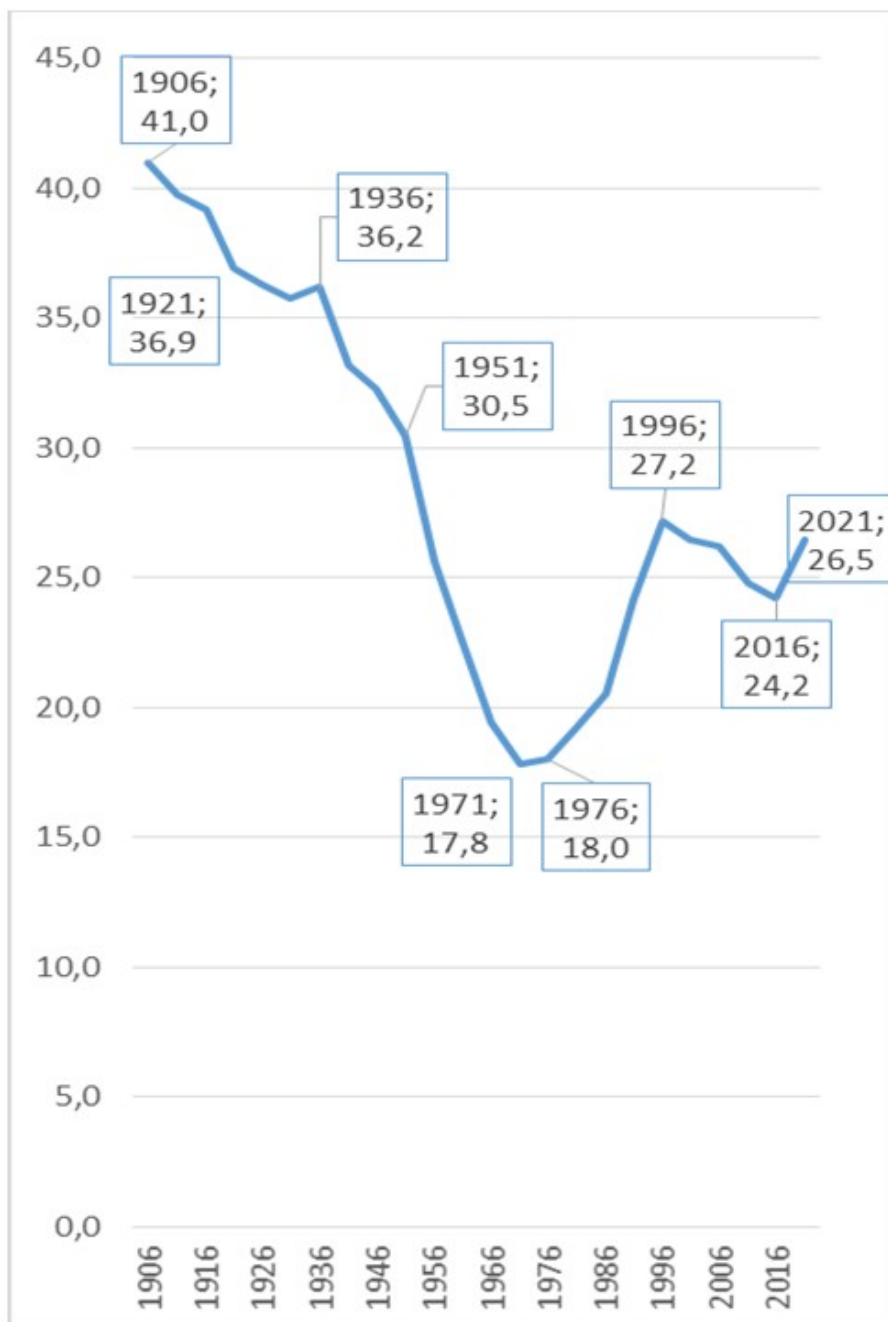
2. Euskararen egoera datuen argitan

3. Ondorioak

2.-

Euskararen egoera datuen argitan

G.27. GRAFIKOA: HAUR TXIKIEN LEHEN HIZKUNTZAN EUSKARAK IZAN DUEN PISUAREN BILAKAERA. HEGO EUSKAL HERRIA, 1906-2021 (%)

EPEKATZE OROKORRA:

Ordezkapen-aroa (1906-1971)

Indarberritze-aroa (1971-2001)

Geldotzearen aroa (2001-2021)

Sei ardatz nagusi hizkuntzen osasun-egoera neurtzeko:

- **Hizkuntza-gaitasuna**
  - **Erabilera(k)**
- **Jarrerak-motibazioak-atxikimendua**

- **Transmisioa-sozializazioa**
  - **Hizkuntza-bilakaera**

- **Lurralde-nagusitasuna**

ZORTZI LERROBURU

JARRAIAN →

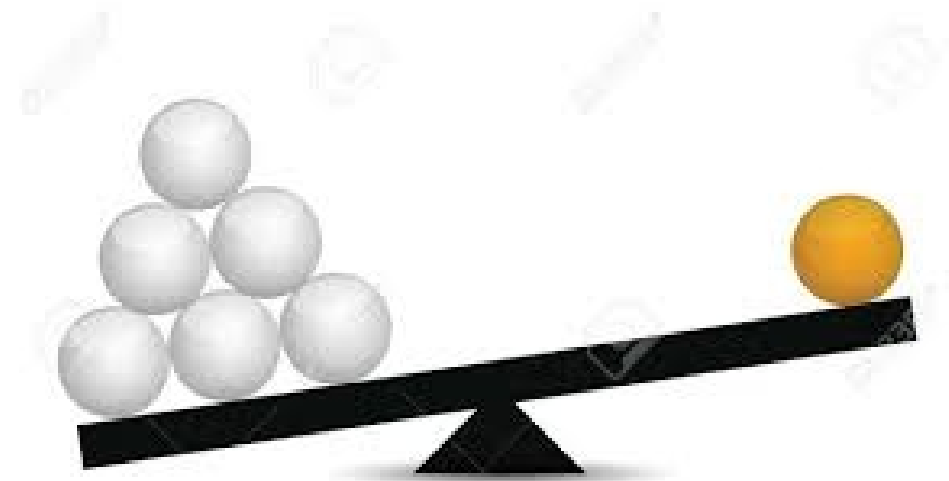
Sei ardatz nagusi hizkuntzen osasun-egoera neurtzeko:

• **Hizkuntza-gaitasuna**

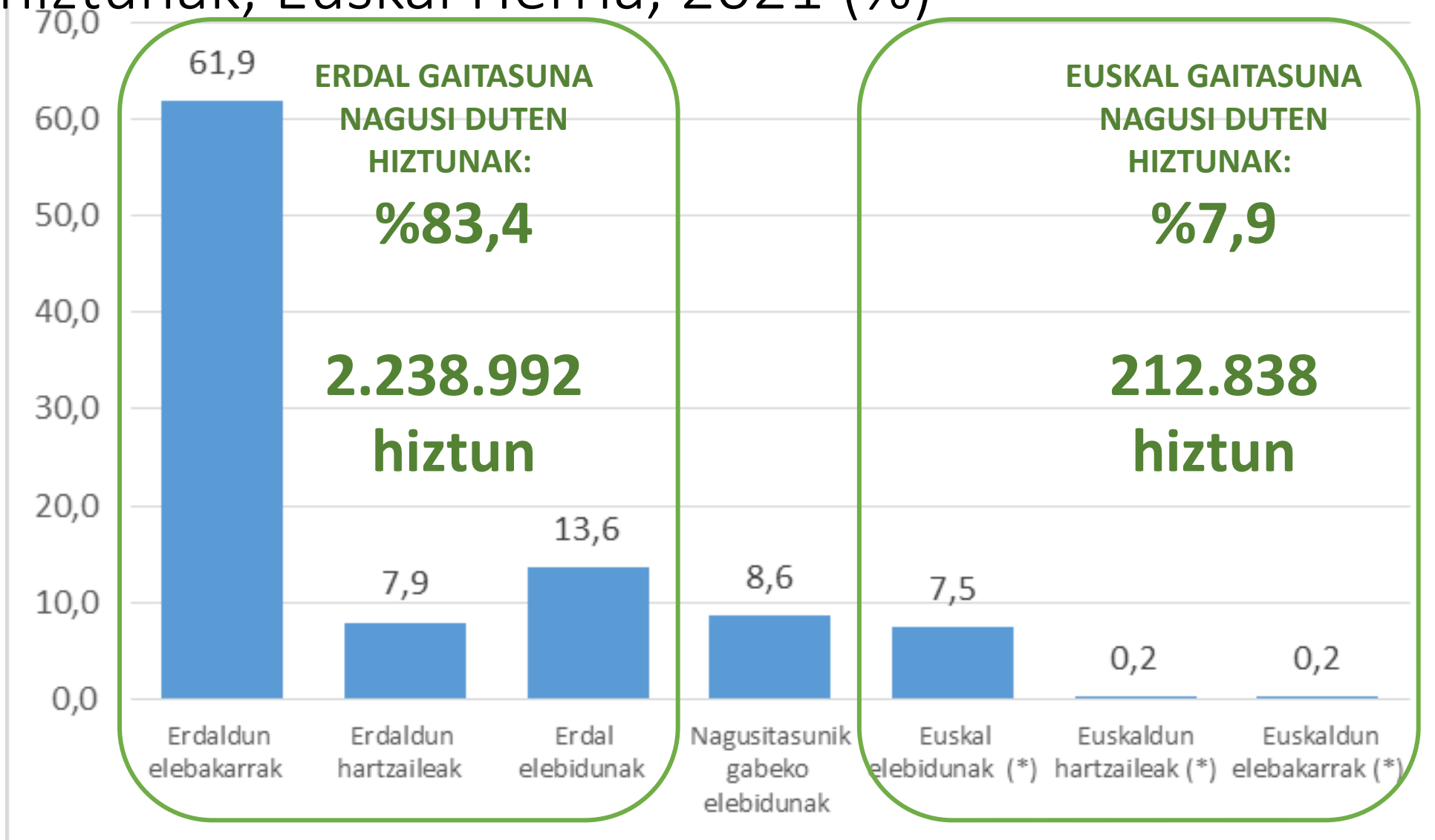
- Erabilera(k)
- Jarrerak-motibazioak-atxikimendua
- Transmisioa-sozializazioa
  - Hizkuntza-bilakaera
- Lurralde-nagusitasuna

1. LERROBURUA:

**Hizkuntza-gaitasuna,
ahulgune
garrantzitsu.**

Ahozko hizkuntza-gaitasuna. 16 urtetik gorako hiztunak, Euskal Herria, 2021 (%)

1. LERROBURUA:
Hizkuntza-gaitasuna, ahulgune garrantzitsu.

Iturria: guk egindakoa, ISLko datuetan oinarrituta.
(*) 2001eko proportzioen arabera kalkulaturako datuak

SINTESIRAKO...

Elebitasun
parekidea (%50)

**Hizkuntza-gaitasuna.
Nagusitasunezko
hiztunak: %8**

Osasun betea
(>%80?)

Hizkuntza-heriotza (%0)

Erabateko nagusitasuna (%100)

Sei ardatz nagusi hizkuntzen osasun-egoera neurtzeko:

- Hizkuntza-gaitasuna

• **Erabilera(k)**

- Jarrerak-motibazioak-atxikimendua

- Transmisioa-sozializazioa

- Hizkuntza-bilakaera

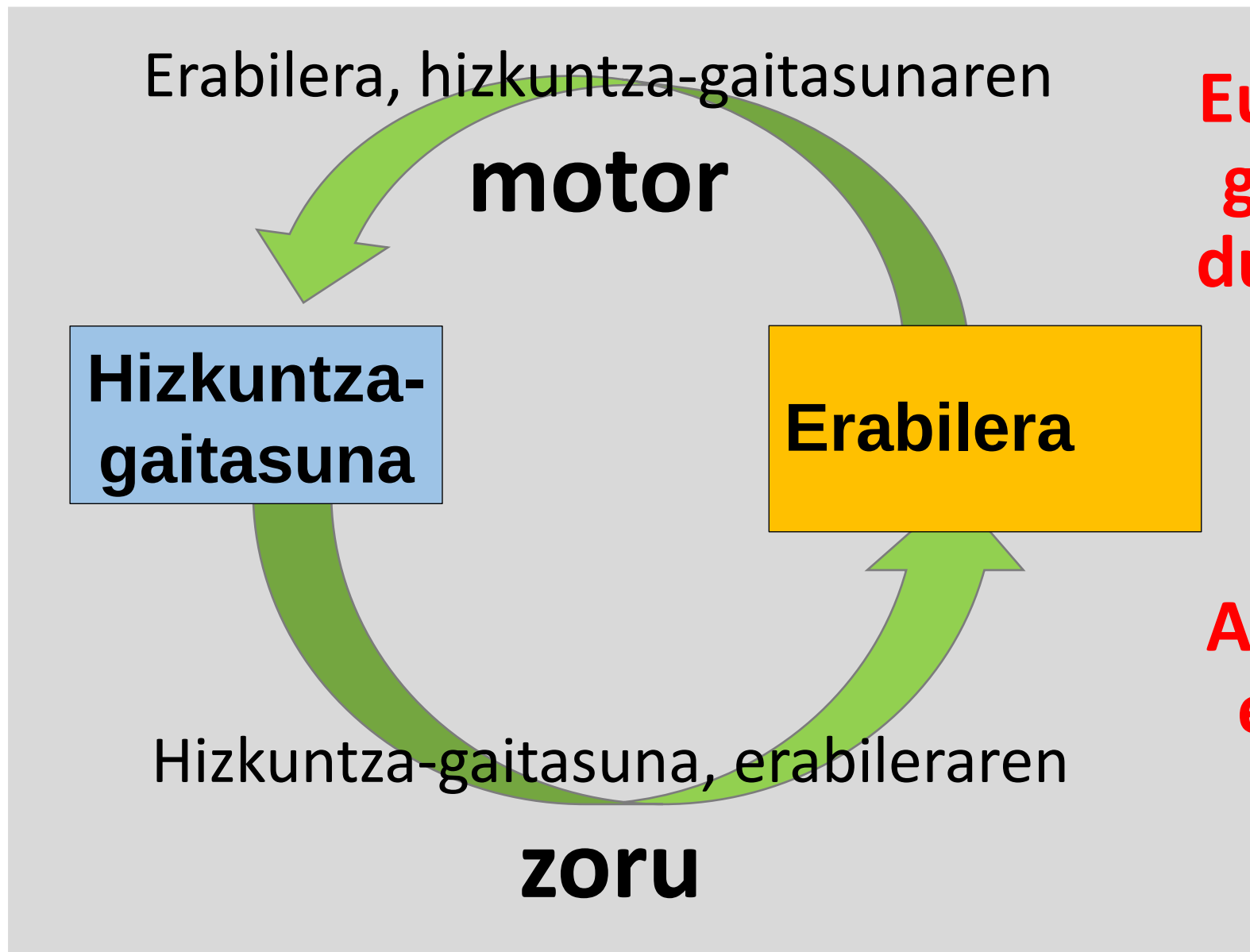
- Lurralde-nagusitasuna

Euskararen erabilera batez beste:

- %15 erabilera aitortua

- %12,6 behatua kolean

- %11 inguru behatu-haztatua

2. LERROBURUA:

**Euskaldun gehienek
gehiago erabiltzen
dute erdara euskara
baino.**

3. LERROBURUA:

**Asko erabiltzen da
euskara, dagoen
hizkuntza-
gaitasunerako.**

SINTESIRAKO...

Elebitasun
parekidea (%50)

**Erabilera (etxean,
aitortua, esleitua): %15**

Hizkuntza-gaitasuna. Nagusitasunezko hiztunak: %8

Osasun betea
(>%80?)

Hizkuntza-heriotza (%0)

Erabateko nagusitasuna (%100)

Sei ardatz nagusi hizkuntzen osasun-egoera neurtzeko:

- Hizkuntza-gaitasuna
- Erabilera(k)
- **Jarrerak-motibazioak-atxikimendua**
- Transmisioa-sozializazioa
- Hizkuntza-bilakaera
- Lurralde-nagusitasuna

4. LERROBURUA:
Hizkuntzarekiko jarrera eta motibazioa dira gure indargune nagusia.

... nahiz eta alor subjektiboan alderdi ahul garrantzitsuak ere badauden

SINTESIRAKO...

Jarrerak eta
motibazioak?

Elebitasun
parekidea (%50)

Erabilera (etxean, aitortua, esleitua): %15

Hizkuntza-gaitasuna. Nagusitasunezko hiztunak: %8

Osasun betea
(>%80?)

Hizkuntza-heriotza (%0)

Erabateko nagusitasuna (%100)

Sei ardatz nagusi hizkuntzen osasun-egoera neurtzeko:

- Hizkuntza-gaitasuna
  - Erabilera(k)
- Jarrerak-motibazioak-atxikimendua

• **Transmisioa-sozializazioa**

- Hizkuntza-bilakaera
- Lurralde-nagusitasuna

5. LERROBURUA:

Transmisio- eta sozializazio-prozesuek euskalduntzearen alde eragin dute azken hamarkadotan.

SINTESIRAKO...

Elebitasun
parekidea (%50)

**Etxeko transmisioa (haurren
artean, esleitua): %26**

Erabilera (etxean, aitortua, esleitua): %15

Hizkuntza-gaitasuna. Nagusitasunezko hiztunak: %8

Osasun betea
(>%80?)

Hizkuntza-heriotza (%0)

Erabateko nagusitasuna (%100)

Sei ardatz nagusi hizkuntzen osasun-egoera neurtzeko:

- Hizkuntza-gaitasuna
  - Erabilera(k)
- Jarrerak-motibazioak-atxikimendua
- Transmisioa-sozializazioa
- **Hizkuntza-bilakaera**
- Lurralde-nagusitasuna

Hizkuntza-bilakaera (bizitzan zehar gertatutako aldaketak, hiztunen H1 eta egungo errealitatea alderatuta)

6. LERROBURUA:

Indartsuagoa da erdalduntzea euskalduntzea baino:

Euskal Herrian bizitzeak batez beste erdaldundu egiten du.

Hizkuntza-gaitasuna alderatuta

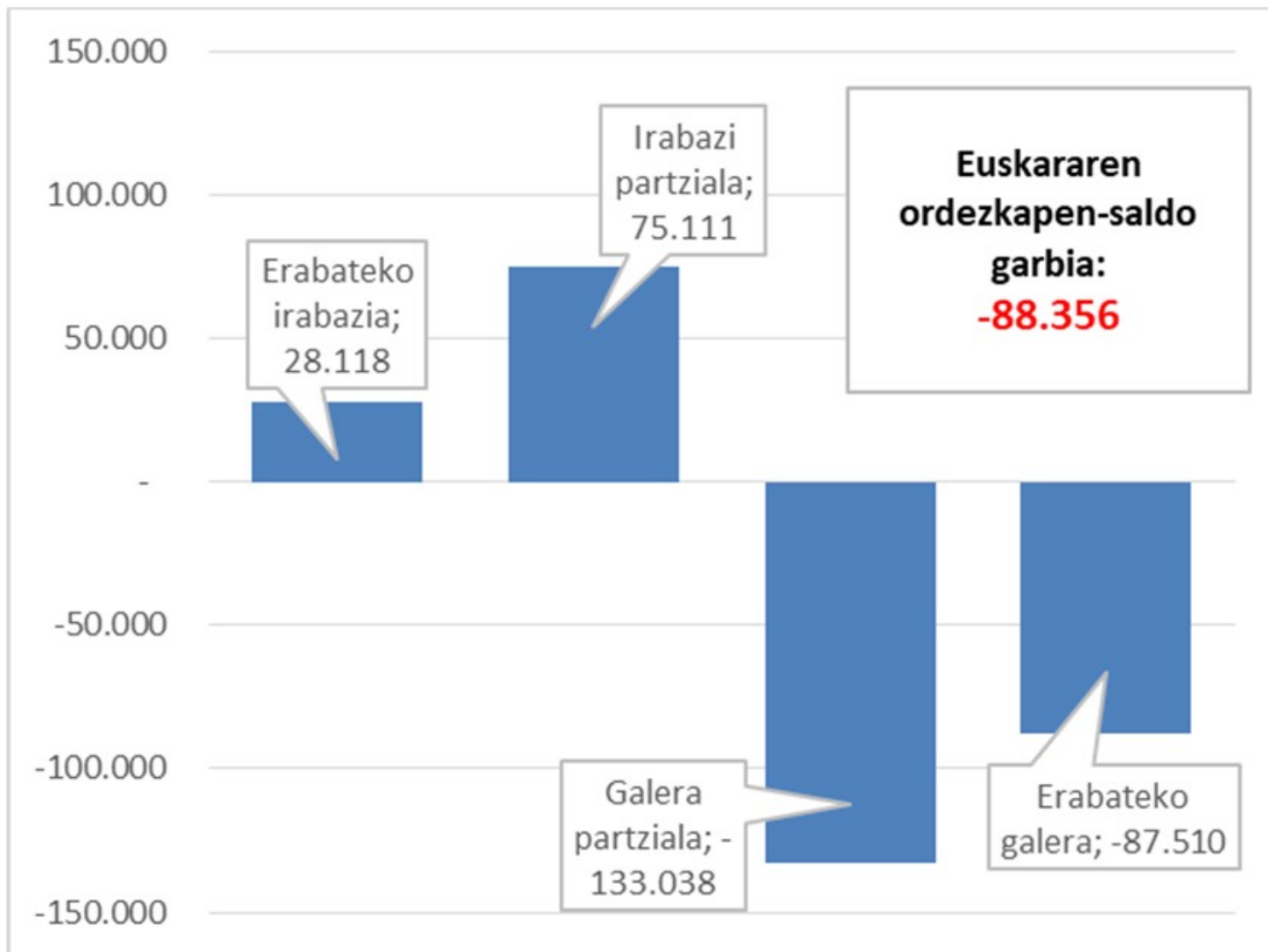
Nola aldatu da hiztunen hizkuntza-gaitasuna euren lehen urteetatik (H1) gaur arte?

- Jatorrizko euskaldunak “erdaldundu” egin dira.
- Jatorrizko erdaldunak askoz gutxiago euskaldundu dira.

• Erabilerarekin alderatuta

GRAFIKOA: ERABILERAZKO HIZKUNTZA-BILAKAERAN EUSKARARI ERAGITEN DIOTEN ORDEZKAPENAK. 5 URTETIK GORAKO HIZTUNAK, HEGOALDEA, 2011

6. LERROBURUA:

Indartsuagoa da erdalduntzea euskalduntzea baino: Euskal Herrian bizitzeak batez beste erdaldundu egiten du.

- Egitura DL-aren ondorio zuzena da; minorizazio egoera larriaren ondorio.
- Botere egiturek elikatzen dute. Ezinbestekotasuna.
- Ez da homogenoa lurraldean. Arnasguneen salbuespena.

SINTESIRAKO...

Hizkuntza-bilakaera prozesuak?

Elebitasun
parekidea (%50)

Etxeko transmisioa (haurren artean, esleitu): %26

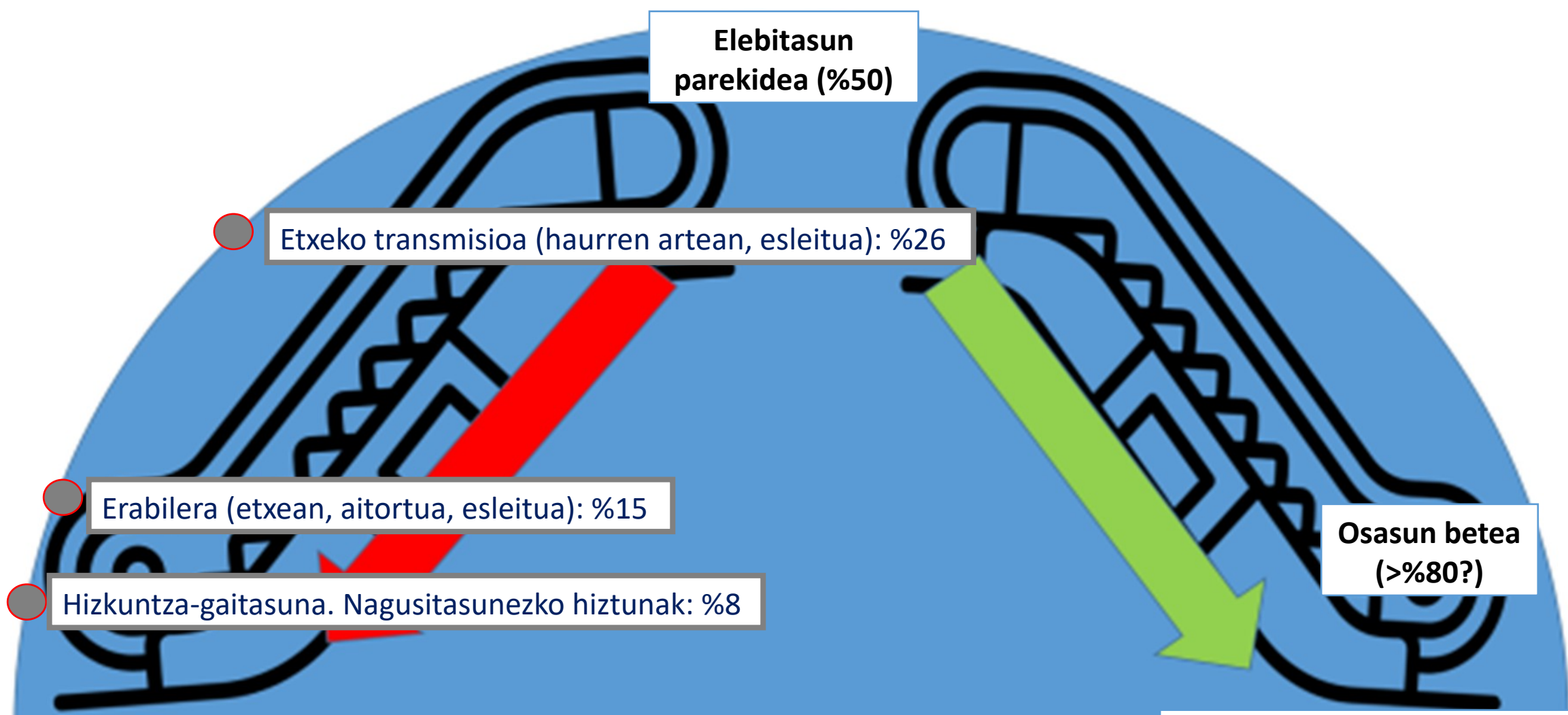
Erabilera (etxean, aitortua, esleitu): %15

Hizkuntza-gaitasuna. Nagusitasunezko hiztunak: %8

Osasun betea
(>%80?)

Hizkuntza-heriotza (%0)

Erabateko nagusitasuna (%100)

Sei ardatz nagusi hizkuntzen osasun-egoera neurtzeko:

- Hizkuntza-gaitasuna
  - Erabilera(k)
- Jarrerak-motibazioak-atxikimendua
- Transmisioa-sozializazioa
  - Hizkuntza-bilakaera
- **Lurralde-nagusitasuna**

(Testuinguru demolinguistikoak)

Hegoalde 2021

NAGUSITASUN EREMUA (Etxeko erab. %)

Gernika, Bergara, Zarautz, Tolosa, Bermeo, Usurbil, Zumaia (%42-49)

Oiartzun, Baztan, Azkoitia, Mutriku, Lekeitio, Ondarroa (%53-62)

Astigarraga, Hernani (%35-36)

Amorebieta, Eibar, Arrasate (%28-32)

Donostia, Lasarte, Durango (%22-23)

Erdararen nagusitasun ez erabateko udalerriak.

Elebitasun egoera parekidea (%50)

Azpeitia (%67)

Leitza (%74)

Aulesti, Errezil (%77-80)

Orexa (%86)

Euskara EH-n (%15)

Iruñea, Gasteiz, Atarrabia, Bilbo, Erandio, Laudio, Dulantzi, Getxo, Ermua (%5-10)

Erdararen nagusitasun handiko udalerriak.

UEMA >>

Euskararen nagusitasun ez erabateko udalerriak. **Arnasgune erasanak.**

Euskararen nagusitasun handiko udalerriak. **Arnasgune beteak.**

Hizkuntza-heriotza (%)

Erabateko nagusitasuna (%100)

Katalana Katalunian (%40)

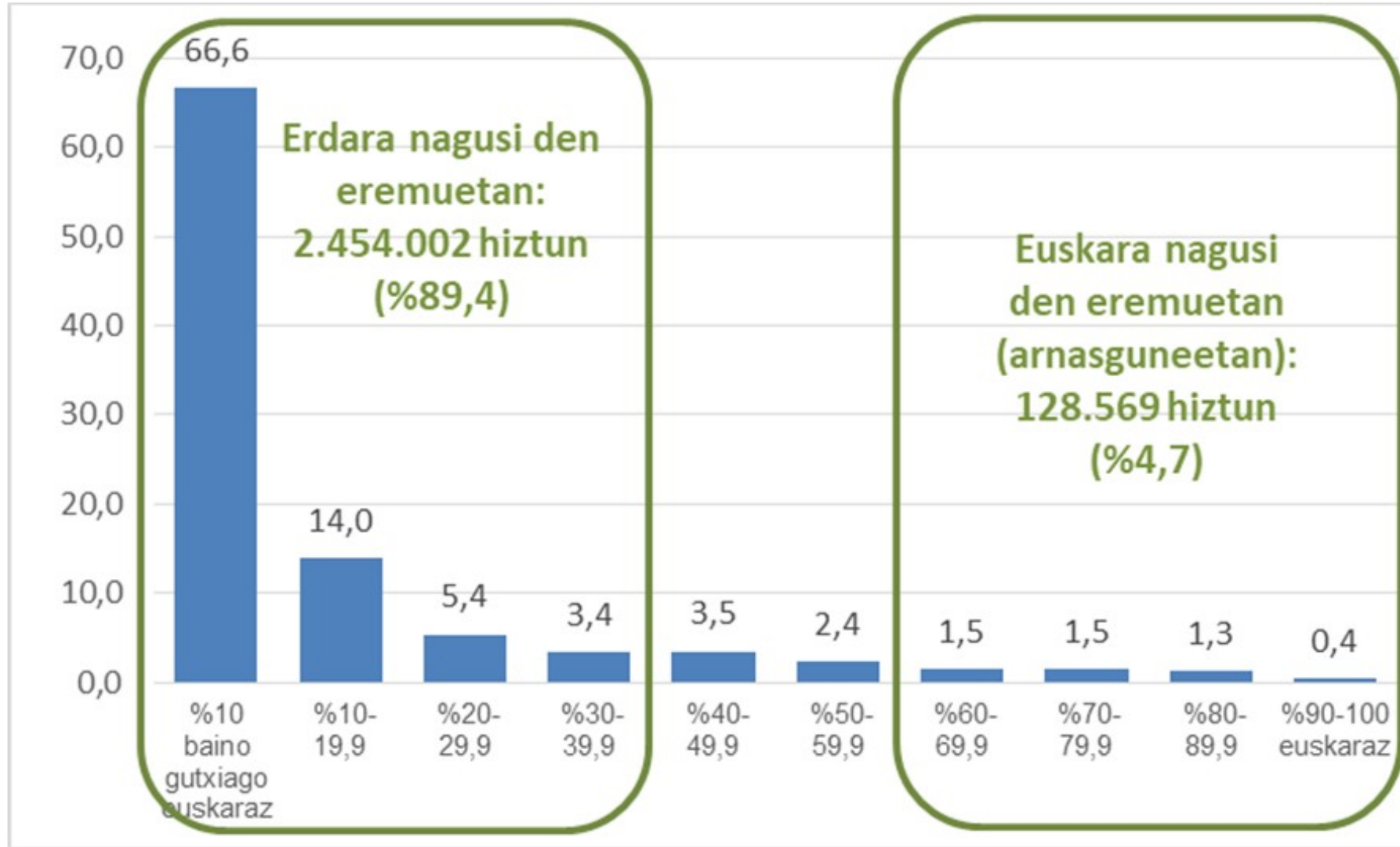
Frantsesa

7. LERROBURUA: Errealitate eta dinamika arras ezberdinak ditugu nagusitasun-eremuen arabera (**ekosistema soziolinguistiko berezituak**).

GRAFIKOA: HIZTUNEN BANAKETA, BIZI DIREN UDALERRIKO KALEKO ERABILERAN EUSKARAK DUEN PISUAREN ARABERA. HEGOALDEA, 2016

8. LERROBURUA:
10 hiztunetik 9
“berezko”
dinamikak
erdalduntzea
indartzen duten
testuinguruetan bizi
dira. Eta
arnasguneak
ahultzen ari dira.

Testuinguru
demolinguistikoa.

8. LERROBURUA:

**10 hiztunetatik 9
“berezko”
dinamikak
erdalduntzea
indartzen duten
testuinguruetan
bizi dira.**

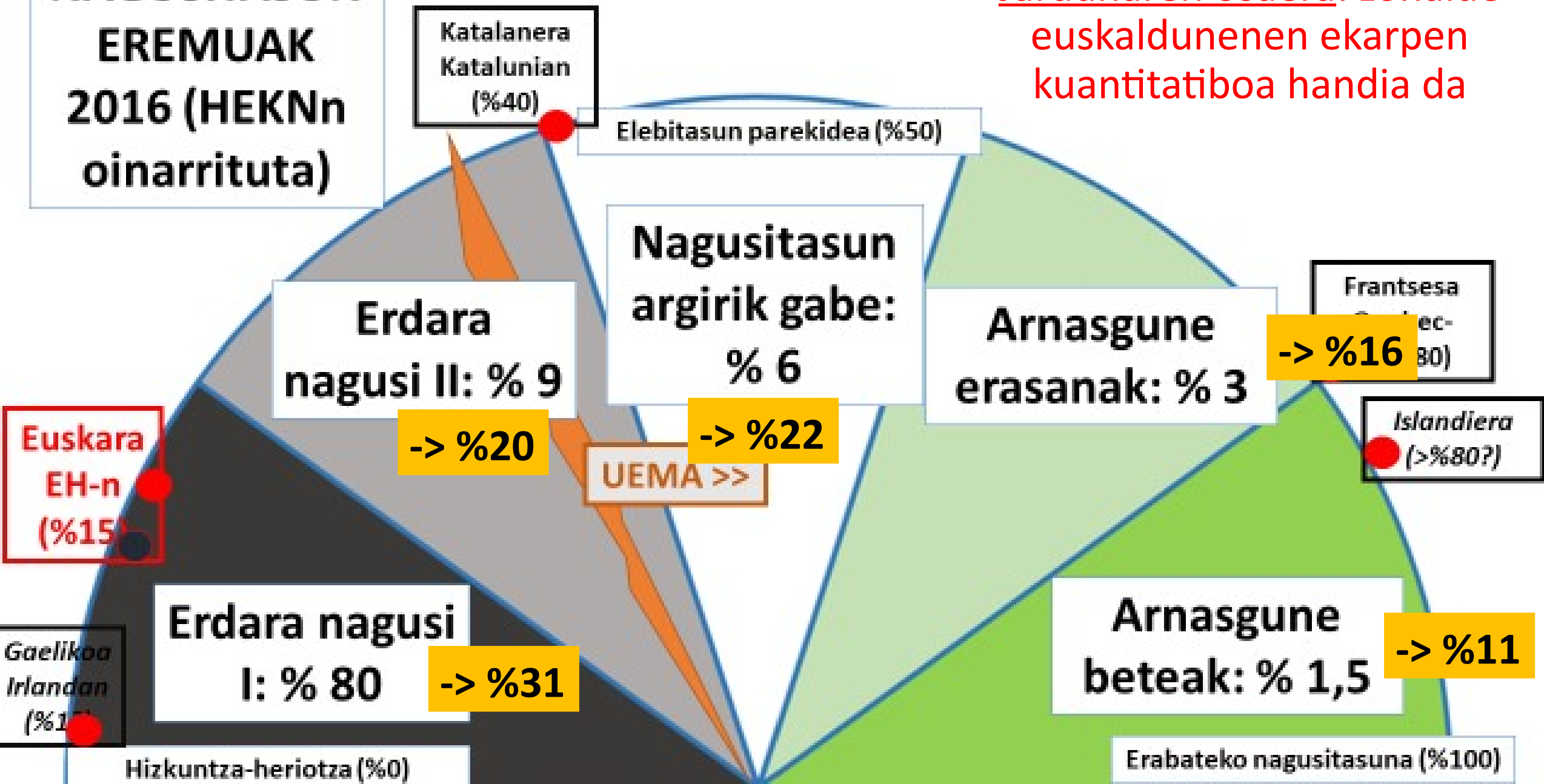
**Eta arnaguneak
ahultzen ari dira.**

**ERDARAREN NAGUSITASUN-
EREMUAK: % 89,4**

**ARNASGUNEAK (EUSKARAREN
NAGUSITASUN-EREMUAK): % 4,7**

NAGUSITASUN EREMUAK 2016 (HEKNn oinarrituta)

Jardunaren osaera: zonalde euskaldunen ekarpen kuantitatiboa handia da

**Euskara sozialki
nagusi den eremu
geografikoa
AGORTZEN ari da**

Arnasguneak galtzeak oso egoera zailean jarriko luke euskararen aurrerabidea.

SINTESIRAKO...

Elebitasun
parekidea (%50)

Etxeko transmisioa (haurren artean, esleitua): %26

Erabilera (etxean, aitortua, esleitua): %15

Hizkuntza-gaitasuna. Nagusitasunezko hiztunak: %8

Lurralde-nagusitasuna: biztanleria arnaguneetan %4

Hizkuntza-heriotza (%0)

Osasun betea
(>%80?)

Erabateko nagusitasuna (%100)

1. Iturriak

2. Euskararen egoera
datuen argitan

3. Ondorioak

3.-

Ondorioak

...eta?

SINTESIA:

Elebitasun
parekidea (%50)

Etxeko transmisioa (haurren artean, esleitura): %26

Erabilera (etxean, aitortua, esleitura): %15

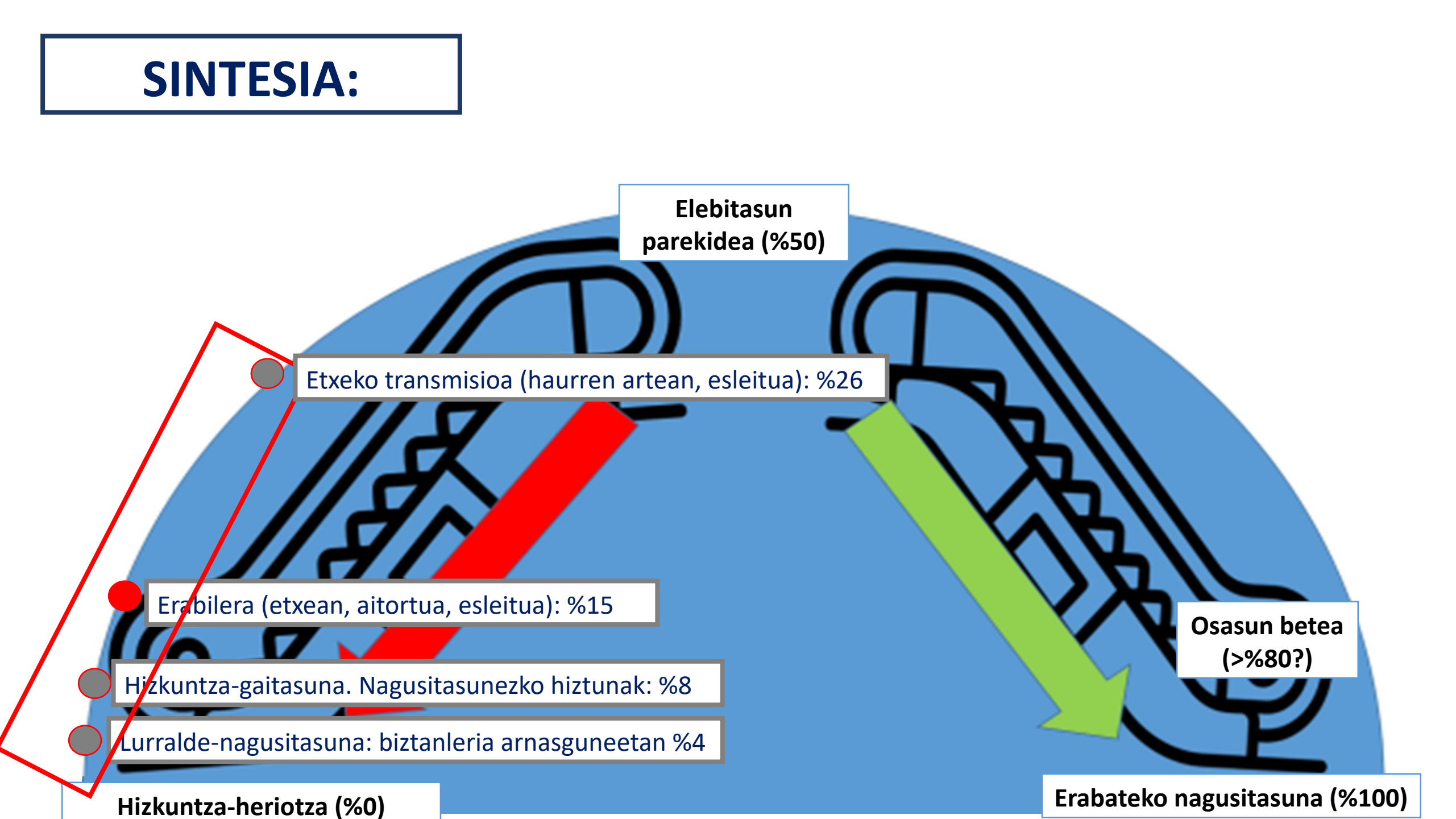
Hizkuntza-gaitasuna. Nagusitasunezko hiztunak: %8

Lurralde-nagusitasuna: biztanleria arnaguneetan %4

Osasun betea
(>%80?)

Hizkuntza-heriotza (%0)

Erabateko nagusitasuna (%100)

Euskal hiztun
komunitatea:

Ahul
eta
zaurgarri

Balore baxuak egitateetan
“Berezko” dinamika
kontra

Minorizazio gorria;
minbizia

1/3

2/3

IRLANDIA 14

ISLANDIA 65

KATALUNIA 25

ERABILERA
(aitortua):
%15

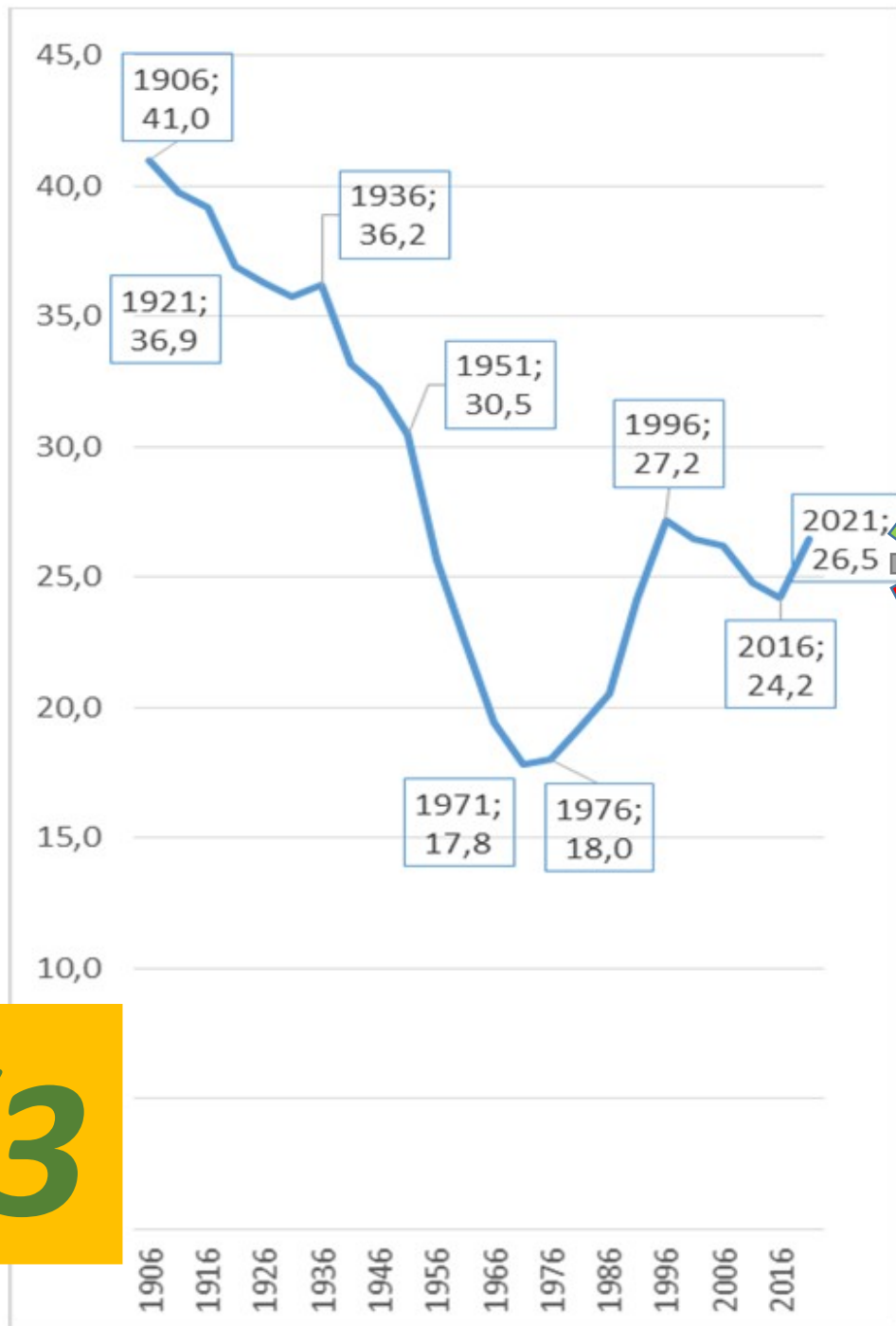
IRLANDIA 14

ISLANDIA 65

KATALUNYA 25

ERABILERA
(aitortua):
%15

Eta
aurrera
begira
zer?

Etorkizuna errotik baldintzatuko duten
prozesuek ez dituzte gauzak erraztuko

Lanak
fruituak
ematen ditu
Euskalzaleta-
suna sendo.
Funtsezko
berezitasuna.

**Euskara
lehentasunetara
ekarri beharra.**

3/3

Eskerrik asko!

Euskararen egoera gaur: zer diote datuek?

Erudio, 2023-10-04

Iñaki Iurrebaso Biteri

iurrebaso@uema.eus

